Förslag till detaljplan för fastigheten Björkfors 1:707 m.fl., Västbyn i Hemavan, Storumans kommun, Västerbottens län

Förslag till detaljplan för fastigheten Björkfors 1:707 m.fl., Västbyn i Hemavan, Storumans kommun, Västerbottens län, upprättad 2019-05-31, reviderad april och december 2020.

Syftet med planen är att möjliggöra en utbyggnad av Hemavan med olika typer av boende samt nya utförsåkningsområden. Målet är att stärka och göra turistdestinationen mer attraktiv och därmed skapa nya arbetstillfällen i området. Utbyggnaden stämmer överens med fördjupade översiktsplanen för Hemavan. Detaljplanen hanteras enligt utökat planförfarande då planläggningen bedöms vara av betydande intresse för allmänheten samt i övrigt av stor betydelse.

Planförslaget har tidigare varit ute för samråd under tiden 8 april 2020 till och med 8 maj 2020. Inkomna synpunkter och kommunens kommentarer har redovisats i en samrådsredogörelse. Planförslaget har reviderats utifrån det som framkom under samrådet, bl.a. har planområdet minskats mot nordväst.

GRANSKNINGSUTLÅTANDE
Utlåtande med kommunens kommentarer efter granskningstiden avslutande.
Granskning har skett under tiden 18 december 2020 till och med 29 januari 2021. Ubmeje Tjeälddie har medgetts förlängd tid till och med 5 februari 2021. Länsstyrelsen och Trafikverket har medgetts förlängd tid till och med 15 februari 2021.

Yttranden från statliga myndigheter

Länsstyrelsen i Västerbotten, samhällsutvecklingsenheten:
Överprövningsgrunder enligt 11 kap PBL
Utifrån inkomna granskningshandlingar gör länsstyrelsen bedömningen att ett antagande av detaljplanen inte kommer att prövas. Denna bedömning görs under förutsättning att kompletteringar sker före antagande av detaljplanen i enlighet med de synpunkter som lämnas nedan.

Riksintressen
Rennäring
Kommunen har löpande samrått med berörd sameby och av samrådsredogörelsen framgår att samebyn har framfört att med de justeringar som gjorts i planen så är konsekvenserna för samebyn hanterbara. Kommunen gör bedömningen att med anpassningar, skyddsåtgärder och försiktighetsmått, så kan planen genomföras utan att påtagligt skada funktionella samband (t.ex. riksintresset) inom samebyn.
Länsstyrelsen ser fortsatt att exploateringen kommer att påverka förutsättningarna för att bedriva en funktionell rennäring, med avseende på riksintresse, svår passage, trivselland och flyttled. Påverkan på riksintressen kopplat till direkt störning och så

kallade störningszoner är svårt att bedöma med de underlag som finns idag. Ett tillvägagångssätt enligt någon form av försiktighetsprincip talar också för att en utredning av dessa direkta störningar och kumulativa effekter bör genomföras innan ytterligare byggnationer medges i området. Detta resonemang kopplar till MÖD dom 2020-11-12 med målnr P 2707-19. Trots detta lägger länsstyrelsen stor vikt vid samebyns ställningstagande att konsekvenserna är hanterbara. Under dessa förutsättningar har länsstyrelsen därför inga erinringar utifrån överprövningsgrunderna enligt 11 kap. PBL.

> ***Kommunens kommentar**: Samebyn är och har varit en mycket viktig part i denna planprocess. Flertalet möten och telefonkontakter har skett genom hela processen i dialog med berörd sameby. Detta för att få markanvändningen väl beskriven, anpassa projektet och kommunicera och få inspel i bedömningen av konsekvenser. T.ex. har planområdet minskats för att öka renarnas rörlighet i området.*
>
> *Kommunen gör bedömningen att den dialog och det underlag som tagits fram för detta projekt inte är jämförbar med MÖD domen som länsstyrelsen hänvisar till. Kommunen lägger även stor vikt vid att berörd samebyn nu bedömer konsekvenserna som hanterbara.*
>
> *Kommunen är väl medveten att expansionen i Hemavan och fjällen i övrigt kräver en god samverkan och dialog med rennäringen. Den expansion och förtätning av Hemavan som nu sker har en påverkan på rennäringens bedrivande, både direkt och indirekt, vilket även framgår av miljökonsekvensbeskrivningen. Kommunen delar länsstyrelsens uppfattning att eventuell ytterligare expansion i framtiden måste hanteras med försiktighet i dialog med samebyn. Det är också viktigt att lyfta blicken och se till fjällen i stort, så att den samlade påverkan på rennäringen inte blir för stor. Det s.k. "handslaget", en bred överenskommelse mellan Storumans kommun, Länsstyrelsen Västerbotten, besöksnäringen och samebyn att styra turismen ifrån det känsliga kalvningslandet på Artfjället är ett sådant exempel. Frågan kommer även vara högst aktuell i kommande arbete med kommunövergripande översiktsplanen och fördjupade översiktsplanen för Hemavan.*

Hälsa och säkerhet

<u>Erosion, ras- och skredrisker</u>

Länsstyrelsen har tagit del av synpunkter från Statens Geotekniska Institut (SGI). Yttrandet bifogas. Sammanfattningsvis ser SGI från geoteknisk säkerhetssynvinkel att fortsatt planläggning är möjlig förutsatt att krav på erforderliga åtgärder för att planområdet ska kunna bebyggas utan att det uppstår påtaglig risk för erosion, ras och skred säkerställs på ett plantekniskt godtagbart sätt på plankartan. För att kunna tillåta nyexploatering krävs stabilitetshöjande åtgärder i slänten ovanför område E (se yttrande från SGI). Detta är krav på stabilitetsåtgärder som måste anges tydligt i både planbeskrivning och som planbestämmelse på plankartan.
SGI kommenterar vidare ett antal punkter under rubrik *Erosion*, åtgärder som är angivna i planbeskrivningen. Nämnda åtgärder är en förutsättning för att planområdet ska kunna bebyggas utan att det uppstår påtaglig risk för skred och ras och det måste därför finnas

en planbestämmelse på plankartan där hänvisning görs till ovanstående punkter i planbeskrivningen. Länsstyrelsen delar SGI´s synpunkter.

Kommunens kommentar**: Stabilitetshöjande åtgärder i slänt ovanför område E, se karta nedan. Området ligger utanför plangräns. Kommunen bedömer, i likhet med konsult som utrett ras- och skredrisker, att det inte är lämpligt att gå in och göra förstärkningsåtgärder i en orörd träd- och vegetationsklädd sluttning. Slänten ska lämnas orörd intill dess mer detaljerade markundersökningar är genomförda inför en eventuell framtida planläggning av området. Förstärkningsåtgärder blir aktuella först då en eventuell framtida väg ska byggas upp genom sluttningen. Detta säkerställs i exploateringsavtalet eftersom marken ägs av exploatör.* **Se kompletterande yttrande kring stabilitetsförhållanden från Tyréns AB, daterat 2021-03-24.

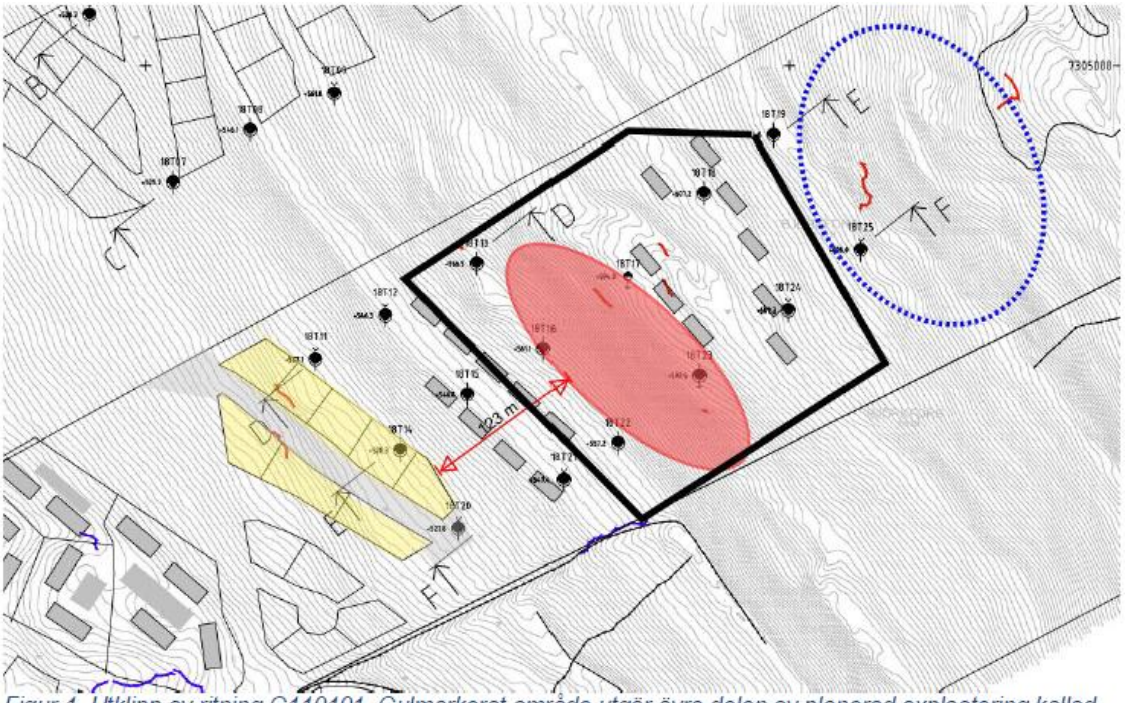

Figur 1. Utklipp av ritning G110101. Gulmarkerat område utgör övre delen av planerad exploatering kallad område E. Röd cirkel markerar område där erforderliga säkerhetsfaktorer inte nås vid stabilitetsberäkning.

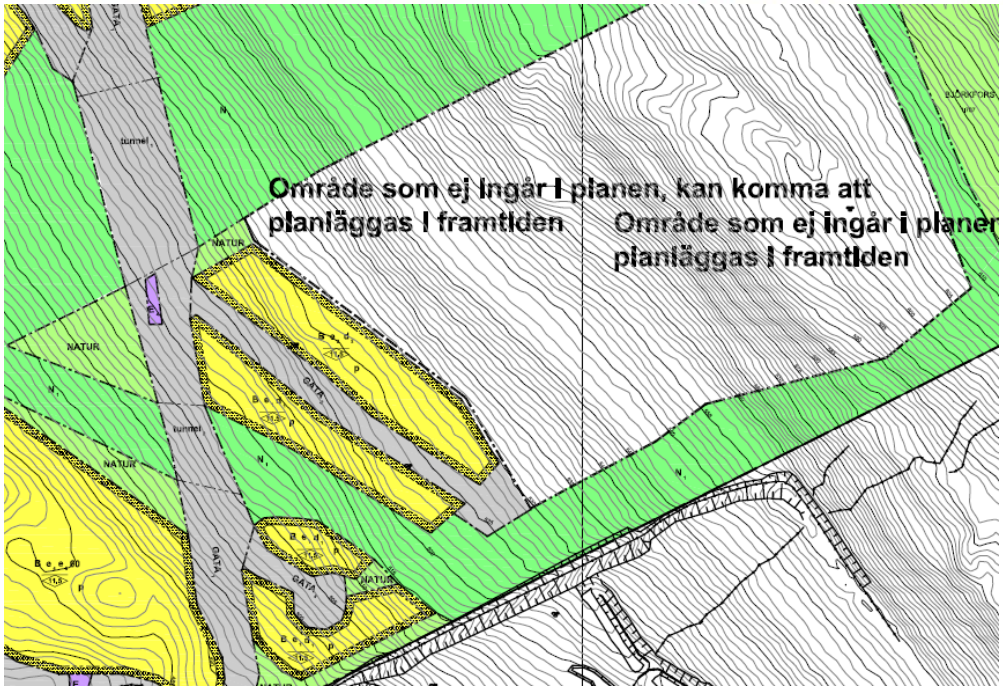

Utdrag från plankartan som visar att området som undantagits i planen är större än utredarnas område där det har konstaterats att stabilitetshöjande åtgärder krävs vid en eventuell framtida exploatering.

Kommunen saknar länsstyrelsens bedömning över de planbestämmelser som införts efter samrådstiden, samt att man avser hantera en del frågor i kommande kontrollprogram som har koppling till exploateringsavtalet. Vad avser den allmänna platsmarken och gemensamhetsanläggningar kan man enligt kommunens bedömning, i planer där ett exploateringsavtal tecknas, ställa krav på skadeförebyggande åtgärder och försiktighetsmått utifrån erosion, ras och skred och därmed säkerställa dess genomförande. Ställda krav på exploatör genom avtal ska ses som ett komplement till det som regleras i detaljplanen. Exploatören kommer i detta fall behålla mark avsedda för liftar- och serviceändamål, skidnedfarter/skidvägar, parkeringar för skidanläggningen (betecknade N1, N2 och P1, på plankartan). Övrigt, se kommunens kommentar över SGI´s yttrande.

Natura 2000
I samrådsyttrandet efterfrågades en redogörelse för vilka effekter, direkta och indirekta, samt kumulativa effekter exploatering inom planområdet kommer att få på Natura 2000-området. Detta saknas fortfarande i miljökonsekvensbeskrivningen och kommunen bör redogöra för detta innan detaljplanen antas.

***Kommunens kommentar**: Miljökonsekvensbeskrivningen tillförs en beskrivning avseende de effekter, direkta, indirekta samt kumulativa effekter, som planens genomförande kan medföra för Natura 2000-området.*

Övrigt
<u>Infrastruktur</u>
Länsstyrelsen har tagit del av och delar synpunkter från Trafikverket som lämnar följande yttrande: Delar av Trafikverkets inlämnade synpunkter vid samrådsskedet har efter muntlig dialog beaktats av kommunen och redovisas separat i granskningsunderlagen. Trafikverket efterfrågar fortsatt kommunens motiv till att frångå avsiktsförklaringen. I enlighet med avsiktsförklaringen bör kommunen planera för internvägar i och mellan planområdena och inte bara gång- och cykelvägar. Trafikverket saknar en sammankoppling med närliggande planområde i enlighet med intentionerna i den gemensamma avsiktsförklaringen. Trafikverket vidhåller tidigare lämnade synpunkt att riksintresset E12 måste beskrivas mer utförligt. Trafikverket bestrider att hastighetsnedsättning ska utökas förbi planområdet. Det är fördelaktigt att infart till parkering inom området är placerad så långt från E12 som möjligt för att säkerställa tillräckligt magasin.

***Kommunens kommentar**: Se kommunens kommentar över Trafikverkets yttrande.*

<u>Markupplåtelse på statens mark ovan odlingsgränsen</u>
Verksamhetsutövaren har inkommit med en ansökan om markupplåtelse ovan odlingsgränsen som ska prövas enligt 32 § rennäringslagen (1971:437). En remiss har skickats till Ubmeje Tjeälddie som har begärt om förlängd svarstid för att invänta antagandet av detaljplanen. Länsstyrelsen vill därför uppmärksamma om att det ännu inte finns någon rådighet över området på statens mark ovan odlingsgränsen.

***Kommunens kommentar**: Noteras.*

Vattendrag, vattenverksamhet

I granskningshandlingen är det jämfört med samrådshandlingen mycket tydligare vilka vattendrag som finns inom planområdet. Länsstyrelsen saknar dock fortfarande information om vattendragens bredd och flöden, men förutsatt att trumdimensionerna går att diskutera och justera inom ett anmälningsärende om vattenverksamhet ser vi inte att den informationen är av största vikt i det här skedet. Inför anmälningarna är det dock viktigt att ha information om bäckarna och hur bäckarnas flöde förväntas förändras i och med byggnationen i området. Även snösmältningen från nedfarterna kan tänkas förändra vattenflödena inom planområdet, vilket bör beaktas.

Det ser ut att ha tillkommit två vattenpassager sedan samrådsskedet. Dock är det bara den ena som är inom detaljplaneområdet. Det gäller vägen i det västra hörnet, närmast E12:an där det är en mindre väg som ser ut att korsa vattendrag 4. Här skulle det behövas ett förtydligande kring vilken typ av vattenverksamhet som kommer bli aktuell. På bilden nedan är vattenpassagerna inringade.

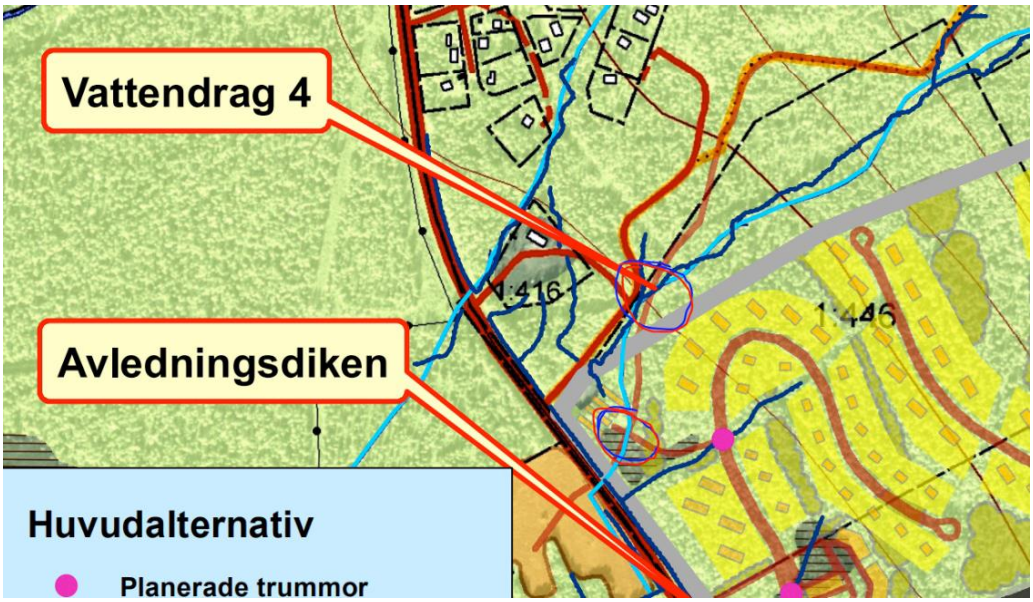

Det är fortfarande oklart om dagvattendiket ovanför Solbacken planeras att kanaliseras eller inte. Av skissförslaget (bilaga 9) framgår det att avledningsdiket ska erosionsskyddas, men i själva MKB:n står det att diket bör kanaliseras. Det är därmed oklart vad som planeras. Länsstyrelsen är generellt emot att vattendrag kanaliseras eller förses med vallar. Även om det inte rör sig om ett naturligt vattendrag utesluter det inte att det kan finnas värden kopplade till vattenmiljön. Utifrån bilden på ”diket” (foto 2, s. 54 i MKB:n) ser naturmiljön ändå ut att vara relativt orörd, så om det finns behov av att erosionsskydda eller göra andra åtgärder på diket ser länsstyrelsen att det ska utformas med minsta möjliga påverkan på vattenområdet. Länsstyrelsen ser gärna att vattenområdet bibehåller ett så naturligt utseende och utformning som möjligt.

Det är även lite otydligt vilka åtgärder som ska utföras i själva avledningsdiket. Planhandlingen ger ett förslag på att lägga ut ”energidämpare” i form av att ”dämmen i form av stenkross placeras förslagsvis var 50:e m eller tätare längs diket”. Syftet med stenkrossen, som vi förstår det, är att sakta ner flödeshastigheten i diket. Länsstyrelsen ställer sig skeptiska till att lägga ut just stenkross och skulle förslagsvis hellre se att större stenar/block som smälter bättre in i området används. Detta är heller inget som behöver förtydligas i detaljplanen, utan kan diskuteras mer ingående i kommande anmälningsärende.

> ***Kommunens kommentar**: Vattendragens bredd och flöden och förväntade förändringar får tydliggöras vid anmälningsärenden till länsstyrelsen. Vattendrag 4 i kartbilaga 8 tillhörande MKB – det rör sig om en statlig skoterled och inte en mindre väg.*
> *Avledningsdiket ska erosionsskyddas och en planbestämmelse införs för att säkerställa det. I MKB:n framgår det också att diket måste erosionsskyddas.*

Trafikverket:
I de fall kommunen väljer att inte tillgodose ändringsförslag eller synpunkter som Trafikverket lämnar i samrådsskedet uppskattas en förklaring eller ett bemötande i samrådsredogörelsen. Delar av Trafikverkets inlämnade synpunkter vid samrådsskedet har efter muntlig dialog beaktats av kommunen och redovisas separat i granskningsunderlagen.

Trafikverket efterfrågar fortsatt kommunens motiv till att frångå avsiktsförklaringen. I enlighet med avsiktsförklaringen bör kommunen planera för internvägar i och mellan planområdena och inte bara gång- och cykelvägar. Trafikverket saknar en sammankoppling med närliggande planområde i enlighet med intentionerna i den gemensamma avsiktsförklaringen.

Trafikverket vidhåller tidigare lämnade synpunkt att riksintresset E12 måste beskrivas mer utförligt.

Trafikverket bestrider att hastighetsnedsättning ska utökas förbi planområdet.

<u>Övrig synpunkt</u>
Det är fördelaktigt att infart till parkering inom området är placerad så långt från E12 som möjligt för att säkerställa tillräckligt magasin.

> ***Kommunens kommentar:** Kommunen har efter muntlig kontakt under granskningstiden med Trafikverket, justerat planområdet så att det omfattar del av väg E12. Infarten är flyttad cirka 45 meter mot byn (söderut) vilket ger större utrymme för vänstersvängfält mot väg 1118. Detta syftar endast till tydliggörande att utrymmet finns för framtida eventuell exploatering väster om E12.*

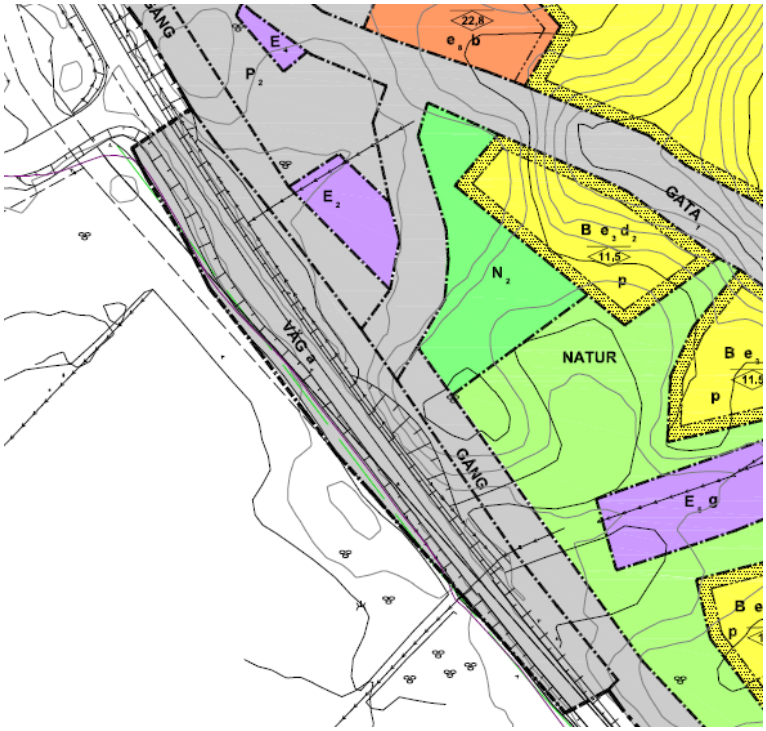

Utdrag ur reviderad plankarta utifrån Trafikverkets synpunkter under granskningstiden.

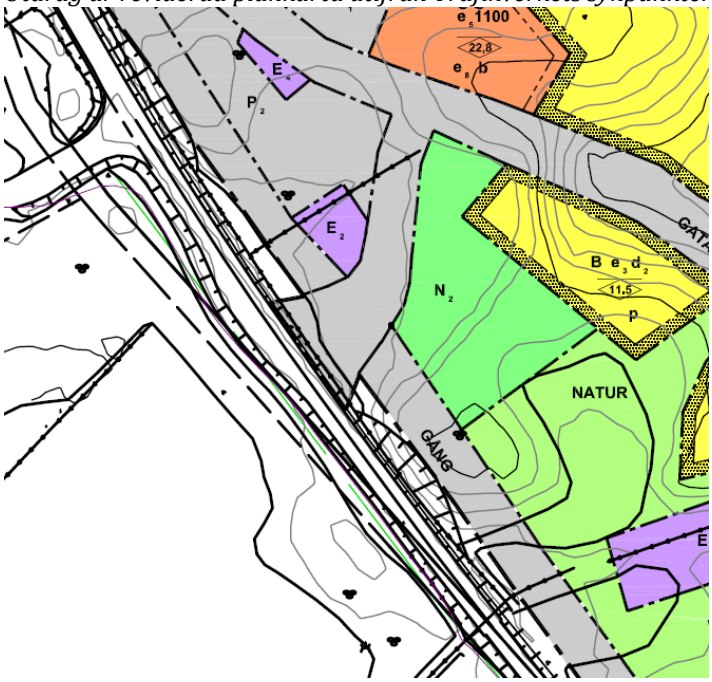

Tidigare version av granskningshandling.

I planhandlingarna är det tydliggjort att det krävs ett påskrivet avtal mellan kommunen och Trafikverket innan planen kan antas utifrån byggande av C-korsning.

Den gällande avsiktsförklaring från 2016 (TRV 2016/58207) och dess syfte är att förverkliga Trafikverkets tätortsupprustning Hemavan och kommunens fördjupade översiktsplan (FÖP) för Hemavan. Utpekade löpande åtgärder där kommunen är ansvarig är ex. "Bevaka trafiksäkerheten vid nya etableringar och säkerställa kompletterande lösningar vid behov, t.ex. genom krav i detaljplan." och "Översyn av parallellt gång- och cykelvägnät genom tätorten i samarbete med näringsidkare och exploatörer."
Kommunen anser att vi följer avsiktsförklaring med hänseende till parallellt gång- och cykelvägnät. Vidare bedömer kommunen att det inte är motiverat att planera för genomfartstrafik genom befintligt bostadsområde för att skapa internvägar i och mellan planområden.

Planbeskrivning kompletteras med en bedömning att planen tillgodoser riksintresset E12 genom att anslutas via en C-korsning i syfte att bevara framkomligheten och trafiksäkerheten på E12.

Förslag till reviderat tättbebyggt område för Hemavan samt förslag till översiktliga hastighetsplaner är under framtagande och kommer att remitteras till bl.a. Trafikverket för yttrande.

Infart till parkering ska placeras så långt som möjligt från väg E12. För att tydliggöra detta har utfartsförbud införts på plankartan.

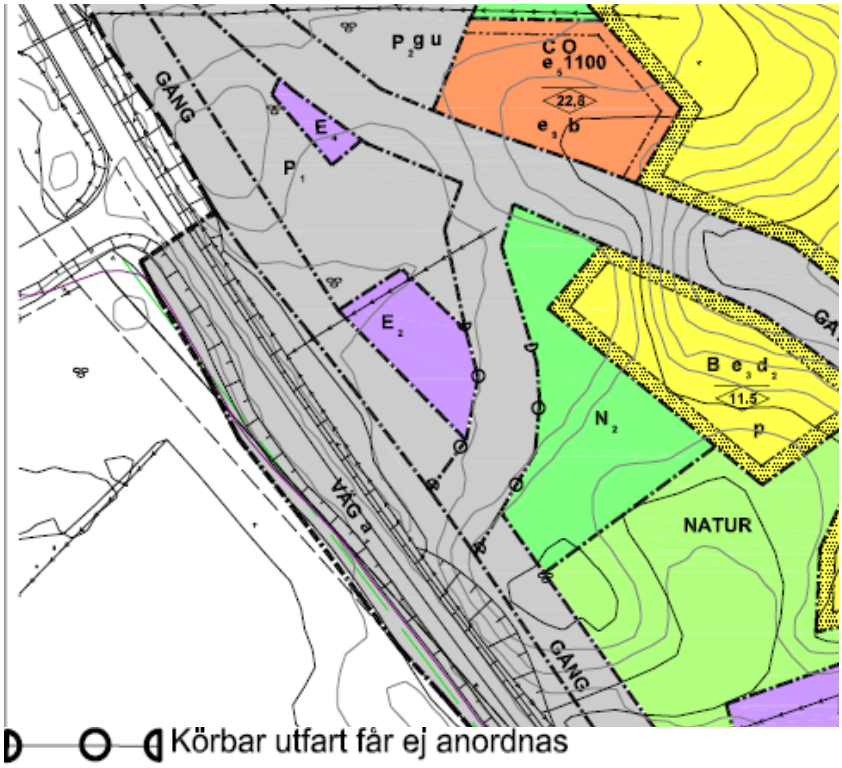

Utdrag från reviderad plankarta som visar utfartsförbudets sträckning.

Statens geotekniska institut (SGI):
I SGI:s yttrande daterat 2020-04-29 angavs att de skadeförebyggande åtgärder och försiktighetsmått som redovisas i geoteknisk utredning och MKB, vilket är en förutsättning för att planområdet ska kunna bebyggas utan att det uppstår påtaglig risk för erosion, skred och ras, bör redovisas detaljerat i planbeskrivningen och på ett plantekniskt godtagbart och tydligt sätt på plankartan.

Föreslagna åtgärder enligt geoteknisk utredning och MKB i förhållande till aktuell granskningshandling kommenteras nedan.

Stabilitet

- Skadeförebyggande åtgärder inom område D erfordras om ny exploatering ska ske i och nedanför branterna inom delområde D. Sådana åtgärder kan vara stödkonstruktioner så som stödmurar eller liknande som förankras i berg. Alternativt eller i kombination med att grundvattennivån i slänten sänks. Inom delen ovanför område D är det viktigt att vegetationen i det branta partiet bibehålls.

SGI:s kommentar: Område D har borttagits dvs. ej ingår i detaljplanen. Området ska därmed lämnas orört. För att kunna tillåta nyexploatering nedanför slänten (område E enligt figur ovan) krävs stabilitetshöjande åtgärder i slänten ovanför område E. Detta är krav på stabilitetsåtgärder som måste anges tydligt i både planbeskrivning och som planbestämmelse på plankartan.

Den övre delen av område A och B har lokalt lutningar på över 17 grader och ska utredas/planeras noga vad gäller hantering av dagvatten och ytavrinning, då framtida exploatering kommer innebära schakt och fyllningsarbeten som leder till att avrinningsförutsättningarna ändras väsentligt och risk för erosion och skred.
I det avskärande diket som löper ovanför befintligt område Solbacken och som viker in i aktuellt planområdes nedre del bör kanaliseras och förses med erosionsskydd och eventuellt vallar ifall exploatering skall ske kring bäcken.

SGI:s kommentar: Se kommentar nedan avseende erosion.

Erosion

- Slänter och släntnära områden bör lämnas så orörda som möjligt och markvegetationen bör sparas i så stor utsträckning som möjligt i slänter.
- Krav ska ställas på att utflödet från tomten motsvarar flödet från skogsmark, vilket innebär att lokalt omhändertagande av dagvatten ska ske på tomtmark. Parkeringar kan förläggas med plats för magasinering av dagvatten och takvatten ska ledas till fördröjningsåtgärd innan vidare transport.
- Dagvatten bör inte ledas ut över slänter då det kan orsaka omfattande erosion. Dagvattnet kan med fördel ledas till områden med myr- och skogsmark samt lokala sänkor att magasinera och på så sätt stoppa dagvattenflödet tillfälligt. I plan-områdets södra del, bör öppna hårdgjorda ytor som torg och gårdsbildningar ha inslag med öar av naturmark, gärna försänkta med fördröjning av ytdagvatten. Svackdiken kan anläggas för att hålla nere vattnets hastighet och möjliggöra säker transport av dagvattnet i ytan.
- Inga större schakter bör utföras i befintliga slänters fot utan vidare utredning hur detta påverkar stabiliteten. Framschaktade ytor skall erosionsskyddas väl. Aktuell jord är erosionskänslig vilket måste beaktas vid schaktarbeten. Ej kortvariga schaktslänter bör erosionsskyddas.
- Grundläggningen för byggnationer i släntfot ska utföras med dränerande material för att säkerställa att slänterna kan fortsätta att dränera ut.
- Diken bör utföras medfullgott erosionsskydd för att förhindra skador under perioder med mycket vatten så som vid snösmältning eller perioder med ihållande regn. I planerade skidbackar samt områden fria från skog ska avskärande makadamfyllda fiskbensdiken anläggas. Dessa ger goda förutsättningarför begränsning av flödeshastigheter, avsättning av sediment samt jämnare spridning av dagvatten till omgivande naturmark. Vägdiken utformas som djupa diken minimum 50 centimeter under terrassyta och slänter i 1:2 för att tillskapa storflödeskapacitet. Vid väglutningar över 5 % ska strömningshinder anläggas för att minska flödeshastigheten och samla transporterat slam. Bakslänter längs vägar kläs in med tillvaratagen vegetation för att minska slamflöden och andel fria jordytor under byggtiden och påskynda etablering av vegetation.
- Vägtrummor dimensioneras efter de vattenmängder som uppstår under snösmältningsperioden och vid kraftiga regn. Inlopp och utlopp erosionsskyddas lika som dikes- och skärningsslänter. För att undvika att vägar bildar barriärer med dämningseffekter för ytvatten ska vägar utformas med ett väl tilltaget antal

trummor så att möjlighet finns att fördela yt- och dagvatten på flertalet utloppspunkter.
- Vägar och parkeringsytor ska i största möjliga mån uppföras med genomsläppligt material med till exempel grus som slitlager för att främja infiltration och minska avrinningsfaktor, dock kan tätare ytskikt erfordras där risk för yterosion och slamtransporter bedöms som stor. Armerade gräs- eller grusytor kan vara alternativ för att uppnå detta. För vägar som anläggs över utströmningsområden och områden med väldigt mycket ytvattenrörelser bör komplettering med genomsläpplig vägkroppför att ytterligare minska risken för dämningseffekter utföras
- Planen utformas med ytor för dagvattendamm och multifunktionella ytor för hantering av dagvatten. Genom dessa anläggningar/områden skapas fördröjningsmagasin för det dagvatten som transporteras ned genom planområdet.

SGI:s kommentar: Ovanstående punkter är angivna i planbeskrivningen. Eftersom ovanstående åtgärder är förutsättning för att planområdet ska kunna bebyggas utan att det uppstår påtaglig risk för skred och ras måste det finnas en generell planbestämmelse på plankartan där hänvisning görs till ovanstående punkter i planbeskrivningen.

Kontrollprogram
- Ett kontrollprogram ska upprättas för uppföljning av ras- och skredrisker m.m. och ska årligen inlämnas till kommunen i enlighet med miljökonsekvensbeskrivning. Dokumentation av kontrollen ska inlämnas till miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning. Kontrollprogrammet ska ha koppling till exploateringsavtalet.

SGI:s kommentar: I planbeskrivningen anges ett kontrollprogram ska upprättas av verksamhetsutövaren för att säkerställa att försiktighetsmått, skadeförebyggande åtgärder, miljöhänsyn och åtaganden följs under och efter exploateringen. Hänvisning görs till MKB, där det anges att risken för skred, ras och erosion ska hanteras och följas upp. Ovanstående punkt är således hanterad i detaljplanen.

Sammanfattning
Sammanfattningsvis ser SGI från geoteknisk säkerhetssynvinkel att fortsatt planläggning är möjlig förutsatt att krav på erforderliga åtgärder för att planområdet ska kunna bebyggas utan att det uppstår påtaglig risk för erosion, skred och ras säkerställs på ett plantekniskt godtagbart sätt på plankartan.

> ***Kommunens kommentar:*** *Kommunen har sett över planhandlingarna för att beskriva vad som krävs för att minimera riskerna för erosion, ras och skred i enlighet med SGI´s yttrande. Plankartan har också setts över avseende införande lämpliga planbestämmelser.*
> *De skadeförebyggande åtgärder och försiktighetsmått som inte kan säkerställas via planbestämmelser, ska hanteras i exploateringsavtalet och vid bygglovshantering. Se vidare kommunens kommentar under länsstyrelsens synpunkter.*

Sámiediggie/Sametinget:
Kommunen har haft möten med Ubmeje Tjeälddie och därefter justerat planförslaget för att minska påverkan på renskötseln i området. Sametingets bedömning är att samebyn nu har fått ett visst reellt inflytande. Kommunen inför bl.a. ett kontrollprogram/ uppföljning och har kommit överens med samebyn om fortsatta dialogmöten.

Samebyn uppgav i samråd att de ”planerar för framtiden genom att strukturera om renskötseln inom samebyn. Uppdelningen i två betesgrupper: Artfjällsgruppen och Storfjällsgruppen planeras att i framtiden slås samman till en grupp som styrs till Artfjället.
För att detta ska kunna bli verklighet krävs att Artfjället hålls störningsfritt under vårvintern och försommaren. När samebyn har försäkrats om att Artfjället hålls störningsfritt under den mest känsliga perioden för verksamheten kan man tillstyrka detaljplanen för Västbyn.” Sametinget antar att samebyn fått den överenskommelsen med kommunen och att samebyn bedömer att traditionell renskötsel kommer att kunna fortsätta bedrivas fullt ut.

I den uppdaterade miljökonsekvensbeskrivningen saknas dock en större utredning om vad en ökad mänsklig aktivitet kommer att innebära för renskötseln i stort. Enligt MÖD Mål nr P 2707-19, meddelad 2020-11-12, ska det bl.a. utredas vad en ökad mänsklig aktivitet egentligen innebär. Folk håller sig inte bara till leder utan rör sig ute i terrängen, fiskar, vandrar fritt, plockar bär och svamp, åker skoter och skidor etc. Utredningen ska belysa hur man bedrivit renskötseln tidigare, hur man bedriver renskötseln nu och hur man tänker bedriva den framöver. För att minska påverkan på renskötseln räcker det inte med att verksamhetsansvarig ska informera om renskötsel och styra människor till vandringsleder eller skidliftar. Information om renskötsel ska göras vilket som. Utredningen har heller inte tagit i akt vad en ökad mänsklig aktivitet innebär för övriga samiska näringar och kulturyttringar.

Sametingets bedömning är att miljökonsekvensbeskrivningen för samebyns renskötsel och övriga samiska näringar samt kulturyttringar inte är tillräcklig för att kunna anta detaljplanen.

> ***Kommunens kommentar:*** *Kommunen bedömer att det underlag som redovisats i föreliggande detaljplan är betydligt mer omfattande än i MÖD Mål nr P2707-19. Kommunen lägger stor vikt vid att samebyn efter genomförd dialog, samrådsprocess och anpassningar av projektet, har bedömt konsekvenserna som hanterbara. I övrigt, se svar på Länsstyrelsens yttrande.*

Lantmäteriet:
Lantmäteriet har tagit del av granskningshandlingarna och har inga synpunkter.

> ***Kommunens kommentar:*** *-*

Statens fastighetsverk (SFV):
SFV har i ett tidigare yttrande (2020-05-20) anfört att nödvändiga tillstånd bör ha kommit till stånd innan detaljplanen prövas så att hela området går att genomföra. SFV har även framfört att hela det alpina området bör prövas i detaljplanen.

SFV har därefter fått information om att länsstyrelsen har beviljat Natura 2000-tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna. Samebyn, Ubmeje Tjeäddie har begärt förlängd yttrandetid angående markupplåtelsen på Ubmeje Tjeäddie åretruntbetesmark. Ubmeje Tjeäddies villkorar att en överenskommelse mellan Ubmeje Tjeäddie och exploatören i sin helhet uppfylls samt att den reviderade detaljplanen för Björkfors 1:707 m fl i Hemavan i Storumans kommun antas och vinner laga kraft.

Något skogsbruk bedrivs inte i detta område, och förslaget påverkar därför inte SFV:s förvaltning.

I anslutning till planområdet förvaltar SFV fastigheten Kronoöverloppsmarken 3:1.

SFV låter länsstyrelsen bedöma upplåtelsen. SFV vidhåller vad som framförts i tidigare yttrande.

> ***Kommunens kommentar:*** *Kommunen tolkar SFV´s yttrande att man fortfarande anser att detaljplanen ska omfatta hela den alpina anläggningen för att säkra genomförandet (markåtkomst/ arrende m.m.). Kommunen anser inte att det är behövligt då liftanläggningarna är uppdelade med en stollift med en bergstation inom planområdet och sedan en framtida mindre släplift vidare upp på kalfjället utanför planområdet. Förutsättningar för den framtida släpliften utanför planområdet är beroende på markupplåtelse på Ubmeje Tjeälddies åretruntmarker.*

<u>Berörd sameby</u>
Ubmeje Tjeälddie:
Ubmeje Tjeälddie medhåller i yttranden från både Sametinget samt Länsstyrelsen i Västerbottens län att detaljplanen kommer att få betydande konsekvenser och negativ påverkan på renskötseln inom Ubmeje Tjeälddie som följd, detta nu och för all framtid, trots minskningen av planområdet. Påverkan är både en direkt förlust av renbetesmark och indirekt genom de kumulativa effekterna av mänsklig aktivitet i området. Kommunen saknar dessutom helt kunskap att kunna yttra sig när det gäller hur renskötseln påverkas av exploateringar. Endast berörd sameby innehar den kunskapen.

> ***Kommunens kommentar:*** *Etableringen kommer att få såväl direkta som indirekta konsekvenser för samebyn. Kommunen har lagt stor vikt vid samebyns markanvändningsbeskrivning och egen syn på konsekvenser av etableringen och har utifrån det genomfört förändringar i planen och vidtagit försiktighetsmått.*

Kommunen är medveten att expansionen i Hemavan och fjällen i övrigt kräver en god samverkan och dialog med rennäringen. Den expansion och förtätning av Hemavan som nu sker har en påverkan på rennäringens bedrivande, både direkt och indirekt, vilket även framgår av miljökonsekvensbeskrivningen. Kommunen delar länsstyrelsens och Ubmeje Tjeälddies synpunkt att ytterligare expansion i framtiden måste hanteras med försiktighet i dialog med samebyn. Det är också viktigt att lyfta blicken och se till fjällen i stort, så att den samlade påverkan på rennäringen inte blir för stor. Det s.k. "handslaget", en bred överenskommelse mellan Storumans kommun, Länsstyrelsen Västerbotten, besöksnäringen och samebyn att styra turismen ifrån det känsliga kalvningslandet på Artfjället är ett sådant exempel.

Frågan kommer vara högst aktuell i kommande arbete med kommunövergripande översiktsplanen och fördjupade översiktsplanen för Hemavan.

Yttrande från kommunala myndigheter och bolag

Storumans kommun, kommunstyrelsen:
PLANBESKRIVNING
Plandata och markägoförhållanden
Fastigheten Björkfors 1:446 ägs numera av Hemavan Alpint AB. Fastigheten har reglerats till fastigheten Björkfors 1:707. Ägandet av Björkfors 1:707 kommer dessutom att övergå till Hemavan Västbyn Utveckling AB genom lantmäteriförrättning. Ansökan om detta är inlämnad till Lantmäteriet.

Snöskoterled, garage
I texten finns fastigheten Björkfors 1:446 nämnd. Denna existerar inte längre. Detta bör ändras eller förtydligas på något sätt.

Gemensamhetsanläggning, servitut
Texten angående ledningsrätt för ledning mm behöver förtydligas, ex enligt nedan Ledningsrätt eller servitut för allmänna ledningar behöver bildas.

PLANKARTA
Platser för hushållsavfall, återvinning (E4) är angivet under Användning av kvartersmark. Ifall dessa i framtiden ska ingå i gemensamhetsanläggning bör det framgå i plankartan genom beteckningen (g).

Kommunens kommentar:
Fastighetsreglering Björkfors 1:446/707 blev färdigställd efter att kommunen skickat ut planförslaget för granskning så detta har redan noterats.

Texten angående ledningsrätt för ledning m.m. ska förtydligas.

För platser för hushållsavfall, återvinning (E4) är tanken att dessa ska ingå i en gemensamhetsanläggning, plankarta justeras.

Storumans kommun, räddningstjänsten:
När det gäller utrymning i Västbyn och även alla andra projekt i Tärna/Hemavan måste det framgå för beslutsfattare och exploatörer att Räddningstjänstens möjligheter att bistå vid utrymning är begränsad. De stegar som rtj har i Tärnaby når inte högre än 11 meters fasadhöjd. Hemavans stegar går inte att använda.

All utrymning över 11 meter måste alltså ordnas utan räddningstjänstens medverkan. I sammanhanget måste även räddningstjänstens framkörning från Tärnaby beaktas (insatstiden) då denna pendlar mellan 20 - 30 minuter till Hemavan.

> ***Kommunens kommentar:***
> *Planbeskrivning kompletteras med hänseende av räddningstjänstens yttrande.*

<u>Yttranden från privatpersoner, föreningar m m</u>

Fastighetsägare och boende i Hemavan (utom planområdet):
Hej skoj med utveckling i Hemavan, men är otroligt rädd för de byggs sönder bästa alpina nedfarterna väst på byn. Tror vissa har blivit besatta på att bygga hus när syvende o sist gästerna kommer för att åka skidor.
Man skall alldrig gå bak i tiden men jag jobbade i Strömma fjäll o aktiviteter ab från år 2000 till 2012 o va med i framtidsgrupp ang utbyggnad av skidområdet västra Hemavan. Då vad det en experter på skidområdet som varnade att bygga bort nedfarter västra delen. Han hade varit med att planera Vails skidområde mm så han visste nog vad han sa o kanske mer kundskap än vi har. Tror till o med han hade Stig Strand att markera ut framtida nedfarter.
Snälla nu måste detta göras rätt för det går ej att göra om det. Tror o kanske vet att det byggs för mycket boende för aktiviter finns det inge nu längre inte ens ett badhus kan vi erbjuda våra gäster med.
Hoppas ni tar till er lite av vad jag skrivit har trotts allt jobbat i den alpina miljön sen 1997 när liftbolaget ägdes av storumans komun.

> ***Kommunens kommentar:*** *Kommunen strävar efter att fortsatta utveckla Hemavan som ett centralt skid- och rekreationsområde för övre Norrland samt delar av Norge och Mälardalen och en utveckling av turistnäringen eftersträvas. I den fördjupade översiktsplanen för Hemavan (FÖP) har kommunen motiverat sitt ställningstagande att förtäta Hemavan i den nordvästra delen med alpint område och fritidshus-bebyggelse för möjliggöra etablerade verksamheter att utvecklas och betjäna det växande antalet turister i Hemavan.*
>
> *I arbetet med framtagande av den nu gällande FÖP för Hemavan har kommunen samrått med berörda myndigheter, kommunmedborgare m.fl. och utifrån de synpunkter som framkom konstaterades att detta aktuella område var ett möjligt område att planlägga för bebyggelse och alpint område. Detta arbete pågick fr.o.m. början av år 2009 till mitten av år 2011.*

På uppdrag av Hemavan Alpint AB utarbetade SE-Group (USA) en Masterplan för nordvästra delen av Hemavan under 2017. Den omfattade både det som nu kallas Gondolbyn och Västbyn och redovisade en utbyggnadsvision fram till 2025. Den nu aktuella detaljplanen utgår från Masterplanens grundintentioner, men är mer terränganpassad och utvecklad utifrån fördjupade diskussioner om planens innehåll. Masterplanen redovisade ett bäddtillskott på cirka 3-3500 bäddar för Västbyn samt en sammanhållen vision för utbyggnad av den alpina produkten, nya liftar och utbyggnad av ett sammanhållet skidsystem.

Planområdet innehåller relativ hög och tät bebyggelse närmast E12, som övergår till mindre och glesare bebyggelse längre upp mot fjället. I området närmast E12 planeras för kompletterande service, (restauranger, caféer, butiker m.m.) med koppling till skidåkningen och andra aktiviteter i området.
Allt boende erhåller hög kvalitet på ski in/ski out med skidnedfarter och skidvägar nära boendet. Hela området får också god närhet till omgivande mark för friluftsliv, stigar och leder.

Området har goda förutsättningar för det alpina intresset. Nya skidbackar ska anläggas med tillhörande liftanläggningar. Utformningen ger bra åtkomst av högalpin terräng med två nya skidnedfarter som knyts samman med den befintliga anläggningen. Detta medför ett mycket bra och viktigt tillskott till destinationens utförsåkning. Skogsskidåkning sker i begränsad omfattning inom området p.g.a. långt avstånd till liftsystemen, men skogs- och off-pistskidåkning erbjuds inom området och blir fortfarande möjlig öster om liftsystemet men också nordväst om planområdet i och med att plangräns flyttas cirka 120 meter mot Syterbäcken.

Fastighetsägare (utom planområdet):
Jag använder översättning (Translation)-så att det kan bli lättare att förstå när vi är norska.
Vi har angränsande tomt 1:768 mot två av de nya stugotomten som kommer. (Se skärmdump från lägesplanen).

I nästan nio år har vi använt detta område för rekreation, bärplockning, skidåkning med barn och barnbarn samt för att köra några barn-leker. Vi ser på området som en mycket god och fri-tomt och mycket trevligt utomhusområde precis utanför stugan.

Vi känner till områden som är väldigt kära och värdefulla genom dessa år och de betyder extremt mycket för stugans välbefinnande när vi är i Hemavan på helgresor.
Nu verkar det som att vi tappar detta område vi är väldigt glada över. När vi tittar på utformningen av de två angränsande tomterna tycker vi att de är för nära och väldigt pekade upp mot oss i nord.

De angränsande tomterna ser också väldigt stora ut i förhållande till 1:168, så det borde faktiskt finnas tillräckligt med utrymme för att bygga en stuga på dem, även om de förkortades något till 1:768. Därför har jag bara gjort en slumpmässigt ritad uppskattning med en efterföljande fråga: Är det inte nu innan grävmaskinerna börjar gräva möjligheten att omrita tomtstorleken lite som föreslagit för att bli lite mindre spetsiga och smala mot tomt 1:768?
Jag ser inte det här lilla utarbetade förslaget i skogsområdet som i hög grad försämrar de två nya tomterna. Inget kan byggas på en sådan "punkt" i alla fall. Och tomterna har fortfarande, efter en eventuell minskning, gott om plats för en stuga i det bredaste området av tomten närmast rondellen.
Vi ber och hoppas att några snälla människor i miljö- och samhällsbyggnadsnamden kommer att titta lite på dette. Det betyder så mycket för oss.

> ***Kommunens kommentar:*** *Det område som är utpekat i blått i kartbilden ovan ligger ganska långt från fastigheten Björkfors 1:768. Från planområdesgräns och fram till gräns för Björkfors 1:768 är det cirka 6 meter och fram till ny tilltänkt kvartersmark (gult område) är det cirka 12 meter. Möjligheter att ha utomhusaktiviteter kan fortsättningsvis ske, men inom den egna fastigheten eller möjligtvis tillhörande naturmark omkring Björkfors 1:768. Kommunen gör den bedömningen att planområdet inte justeras i detta läge utifrån inkomna synpunkter från fastighetsägaren av Björkfors 1:768.*

Boende i Hemavan:
Anser för det första att det byggs bort bynära naturområden som är lättillgängliga idag. Skog och mark med svamp och jaktområden som ej går att återkalla.
Det blir privata områden som ej blir tillgängliga för allmänheten. Det byggs boenden, men det är ej inräknat aktivitetsområden/rekreationsområden. Vad ska besökare göra när de kommer till sina semesterboenden? Och hur kompenseras de fastboende när bynära marker försvinner? Som området byggs ut idag så är det endast boenden som tillkommer. Inga aktiviteter/butiker/fik/restauranger. Det behövs även mer tanke kring kringaktiviteter när byn och området byggs ut. Hur kommer miljön att påverkas? Med fler sängplatser = personer i området kommer även fler att vistas i vår natur. Som det ser ut idag med ökad turism så har kommunen och andra aktörer inte hängt med i tempot. Det saknas idag information och skyltning, möjligheter att slänga avfall, ”styrda” rastplatser, parkeringar och detta ser inte heller nu ut att finnas med i kommunens planarbete. Med denna typ av utbyggnad krävs stor eftertanke på hur vi ska forma vår by och ta till vara på vår natur inför framtiden. Det som händer med denna utbyggnad idag går ej att göra ogjort imorgon.

”Ett stugområde bygger inget samhälle”!

> ***Kommunens kommentar:*** *I arbetet med framtagande av den nu gällande FÖP för Hemavan har kommunen samrått med berörda myndigheter, kommunmedborgare m.fl. och utifrån de synpunkter som framkom konstaterades att detta aktuella område var ett möjligt område att planlägga för bebyggelse och alpint område. Detta arbete pågick fr.o.m. början av år 2009 till mitten av år 2011.*
>
> *Planområdet innehåller på relativ hög och tät bebyggelse närmast E12, som övergår till mindre och glesare bebyggelse längre upp mot fjället. I området närmast E12 planeras för kompletterande service, (restauranger, caféer, butiker m.m.) med koppling till skidåkningen och andra aktiviteter i området.*
> *Nya skidnedfarter och skidvägar och hela området får också god närhet till omgivande mark för friluftsliv, stigar och leder.*
>
> *Området har goda förutsättningar för det alpina intresset. Nya skidbackar ska anläggas med tillhörande liftanläggningar. Utformningen ger bra åtkomst av högalpin terräng med två nya skidnedfarter som knyts samman med den befintliga anläggningen. Detta medför ett mycket bra och viktigt tillskott till destinationens utförsåkning. Skogsskidåkning sker i begränsad omfattning inom området p.g.a. långt avstånd till liftsystemen, men skogs- och off-pistskidåkning erbjuds inom området och blir fortfarande möjlig öster om liftsystemet men också nordväst om planområdet i och med att plangräns flyttas cirka 120 meter mot Syterbäcken.*

Exploatör väster om väg E12, ej fastighetsägare:
Vi finns inte på listan över fastighetslistor för detaljerad plan för Björkfors 1: 707 Västbyn i Hemavan, Storuman kommun, men vi är ett företag som har ingått avtal för köp av Björkfors 1: 182 m.fl. i Hemavan för att initiera design och utveckling för handel och bostäder.

Ett skriftligt avtal har ingåtts mellan oss och Storuman kommun om initiering av en detaljerad plan för vårt relevanta område, och i detta sammanhang anser vi att det är tillräckligt att vi har möjlighet att kommentera.

Bifogad är en illustrationsplan som hittills har beskrivits, och vi tror att vårt projekt har kommit så långt att det måste ingå i den vidare planeringen och inte minst uppstart och genomförande av projektet Västbyn 1:707.

Vi ber spesielt om oppmerksomhet mot følgende detaljer;

- När Västbyn har vunnit laga kraft, och detaljplanearbetet är igång för Björkfors 1:182, bör man bland annat se på möjligheterna till anknytning mellan områdena över E12an.
- Hur skapar man nästan ett ski-in/ski-outläge för lägenheterna, och kan de boende lämna bilarna vid lägenheten och enkelt gå till Västbyn?

- Hur länkar man samman skoterleder, in- och utfarter, gångtrafik mellan områdena osv ?
- Tar man hänsyn till att skapa en trygg passage mellan områdena så tror vi att man kan knyta samman det kommersiella och därmed få flöde av folk åt båda håll, vilket kommer gynna båda områdena och Hemavan.
- I den detaljerade planen sida 31 ser vi förslag för kollektivtrafik och i vårt sammanhang ber vi att utvecklingen av 1:182 ska övervägas samtidigt. I vårt förslag finns en rondell som vi tror kommer att bättre kunna säkerställa trafikflöde och minska risken för olyckor. Dessutom kommer vi förmodligen att kostnaderna för att ändra trafikmönstret när vårt område i 1:182 utökas kommer att bli betydligt lägre än om den föreslagna avfarten till 1:707 antas.
- Enligt vår uppfattning bör även andra faktorer inom infrastruktur som vatten, avlopp, dagvatten och el / telekommunikation / fiber redan anpassas parallellt med den vidare utformningen och detaljerade planeringen av 1:182

Slutligen vill vi notera att utredningen av förslaget och den detaljerade planen i det aktuella fallet för 1: 707 m.fl. verkar mycket väl utarbetad och detaljerad och verkar ha tagit hand om de flesta aspekter och vi hoppas att våra kommentarer kan betonas i den fortsatta utredningen.

Kommunens kommentar: *Detaljplanearbetet med Västbyn har hållit på i ett antal år och är nu sitt slutskede och anpassningar är utförda för kommande detaljplan avseende Björkfors 1:182 m.fl., vilket innebär att utfart från Västbyn har flyttats*

söderut för att möjliggöra även en eventuell framtida C-korsning korsning vid väg 1118. Anpassningar har gjorts efter bl.a. synpunkter från Trafikverket.

Hur både fordonstrafikanter och oskyddade trafikanter ska röra sig mellan planområdena får utredas vidare i fortsatta planarbetet med Björkfors 1:182 m.fl.

Sammanfattning av de huvudsakliga justeringar som utförts efter granskningstiden

Planbeskrivning och plankarta

- Planbestämmelse införs på plankartan att avledningsdiket ska erosionsskyddas (dike).
- Planbestämmelse införs på plankartan om svackdike inom kvartersmark (m).
- Plankartan har justerats så den omfattar del av väg E12, allmän platsmark. Infart har flyttats cirka 45 meter söderut. Allmän platsmark VÄG får kommunalt huvudmannaskap.
- Planbeskrivning kompletteras med en bedömning att planen tillgodoser riksintresset E12 genom att anslutas via en C-korsning i syfte att bevara framkomligheten och trafiksäkerheten på E12.
- Upplysningar tillförs både planbeskrivning och plankarta att det krävs ett påskrivet avtal mellan kommunen och Trafikverket innan planen kan antas utifrån byggande av C-korsning.
- Utfartsförbud införs på plankartan så att infarter placeras så långt som möjligt från väg E12.
- Utförd fastighetsreglering Björkfors 1:446/Björkfors 1:707 har noterats och planbeskrivning justerats.
- Texten angående ledningsrätt för ledning m.m. ska förtydligas.
- Planbeskrivning kompletteras med hänseende av räddningstjänstens yttrande.
- För platser för hushållsavfall, återvinning (E4) är tanken att dessa ska ingå i en gemensamhetsanläggning, plankarta justeras.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

- MKB tillförs en beskrivning avseende de effekter, direkta, indirekta samt kumulativa effekter, som planens genomförande kan medföra för Natura 2000-området.
- Förtydligande att avledningsdiket ska erosionsskyddas samt en beskrivning att en planbestämmelse har införts i plankartan.

Synpunkter som inte tillgodosetts

Länsstyrelsens/SGI´s synpunkt om krav på stabilitetsåtgärder utanför planområdet. För motivering, se kommunens kommentar över länsstyrelsens yttrande (sidan 3) samt yttrande från Tyréns AB daterat 2021-03-24.

Ställningstagande:

Miljö och samhällsbyggnadsförvaltningen anser i en samlad bedömning att

planhandlingarna har tagit erforderlig hänsyn till inkomna yttranden och sammanvägt dessa i en helhetsbedömning mellan olika allmänna och enskilda intressen.

Medverkande tjänstepersoner
Storumans kommun
Planhandläggare Ulrika Kjellsdotter, planerare/byggnadsinspektör Ulrik Norgren, miljö och samhällsbyggnadschef Mattias Åkerstedt och va-ingenjör Debora Jonsson.

Planförfattare
Ark SAR/MSA, Ulf Alexandersson, Ulf Alexandersson Arkitektkontor AB.

Ansvarig för MKB
Richard Söderlund och Jon Månsson, Arctan AB.

Förslag
Efter mindre genomförda justeringar föreslås att detaljplanen godkänns av miljö- och samhällsbyggnadsnämnden och att nämnden föreslår att kommunfullmäktige antar densamma.

STORUMANS KOMMUN
Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Ulrika Kjellsdotter